

Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn

Som ledere av noen av nettverkene for karriereveiledning i Nord-Trøndelag samt deltakere i fylkesnettverk for karriereveiledning i Nord-Trøndelag ønsker vi å kommentere noen av punktene i rapporten fra karriereveiledningsutvalget NOU 2016:7 *Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn* avgitt til Kunnskapsdepartementet 25.04.2016, men først - Hva er rådgiverens/karriereveilederens oppgave?

Rådgiveren/karriereveilederen:

- har både informasjons- veilednings- og koordineringsoppgaver.
- er pådrivere og koordinere tiltak i karriereveiledningen på den enkelte skole, mellom skoleslag og mellom skole og arbeidsliv.
- bidrar til å utarbeide planer for karriereveiledning på skolen.
- tilbyr elevene individuell karriereveiledning slik at de får hjelp til å reflektere og å bli bevisst over egne utdannings- og yrkesvalg og hjelpe elevene å utarbeide egne karriereplaner.
- bygger nettverk mellom skoleslag og mellom egen skole og arbeidsliv.
- koordinerer tiltak som skaper gode overganger for elevene og gi elevene muligheter til å prøve seg i arbeidslivet
- kvalitetssikrer informasjon som gis til elever og foreldre blant annet ved å informere elever og foreldre om utdanningssystemet.
- gir elevene opplæring i bruk av digitale informasjons- og veiledningssider.
- holder lærerne/personalet ved egen skole oppdatert.

Tidsressursen til rådgivning/karriereveiledning har vært uendret siden 1960-tallet. Det betyr i grove trekk at man kan regne med en rådgiver i full stilling på omtrent 400 elever. Ut i fra disse rammebetingelsene opplever vi som rådgivere/karriereveiledere at vi ikke har god nok tid til å drive et så systematisk og godt arbeid overfor alle elevene, som vi hadde ønsket. Vi mener at ressursen bør dobles på den enkelte skole. Dette er en bedre løsning enn at alle skal ha full stilling slik som et forslag i rapporten er. Årsaken til at vi ønsker dette er bl.a. at Nord – Trøndelag er et (av flere) fylke med spredt bosetning med flere småskoler samt store avstander mellom skolene. Hvordan vil det være for de skolene som eventuelt må dele på en rådgiver/karriereveileder? Er det vel anvendt tid og ressurser at rådgiver/karriereveileder benytter store deler av sin arbeidstid i bil mellom ulike skoler? Vi som er rådgivere/karriereveiledere ønsker alle å bidra til at vi får en bedre rådgivnings-/karriereveiledningstjeneste for alle elever i grunnopplæringen. Elevene både trenger det og har krav på det – HELT GRATIS!

Videre mener vi det er viktig at rådgiver/karriereveileder er til stede på skolen hver dag, for da er de i større grad tilgjengelig for elevene når de har behov for det. Det gir også bedre rådgivning/karriereveiledning når man er godt kjent med de elevene man skal veilede. Det er dermed viktig for elevene at karriereveiledning og sosialpedagogisk rådgivning ses i sammenheng. I prinsippet må disse tjenestene være atskilte, men lokale organiseringer kan være en løsning. I tillegg er det en fordel at rådgivning/karriereveiledning foregår på skolens arenaer og ikke på et hvilket som helst annet kontor utenfor skolen. Rådgiver / karriereveileder må være i nær samarbeid med eleven selv samt elevens foresatte og

(kontakt)lærere. Ut i fra dette mener vi at det aller viktigste er at rådgiver/karriereveileder også i framtida må være en tilgjengelig støtte for elevene. Endres rådgiver/karriereveileder fra funksjon til en stilling (12 mnd.), er det fare for at deler av ressursen (2/12) blir omdisponert til en ressurs for administrative oppgaver og det ønsker vi ikke.

Rådgiver/karriereveileder blir stadig pålagt nye oppgaver (ikke alle oppgaver ligger innenfor rådgivnings-/karriereveiledningsfeltet heller), uten at noe fjernes fra oppgavelisten. Det er derfor viktig at det blir utarbeidet tydeligere stillingsinstruksjoner slik at ikke direkte veiledning med elevene kommer i andre rekke pga mange andre pålagte oppgaver.

Når det gjelder krav til forslag om masterutdanning så mener vi at det ikke er nødvendig med masterutdanning for å være veileder på karrieresentrene, men de som arbeider ved karrieresentrene bør ha mer kompetanse (f.eks. beherske flere verktøy) enn veiledere i skolen. Årsaken til det er at skolene skal dra nytte av kunnskapen karrieresentrene innehar gjennom et samarbeid. Krav om masterutdanning vil sannsynligvis også føre til en enda skjevere rekruttering til funksjonen /stillingen som rådgiver/karriereveileder fra studieforbereidende utdanningsprogram. Rådgiver/karriereveileder i grunnopplæringen bør ha 60 studiepoeng innenfor karriereveiledning. Dette for å kunne gi elevene kunnskap om utdanning og arbeid samt innsikt i egne kunnskaper, ferdigheter og verdier som er nødvendig for å ta rette valg.

Hva med de lærerne som skal undervise i faget utdanningsvalg i grunnskolen, bør ikke de også ha en formell utdanning innen faget de underviser i? Vil noen ta (videre)utdanning i faget utdanningsvalg? Hva med innholdet av faget utdanningsvalg ved lærerutdanningsinstitusjonene? Vi tror det er viktig med kompetanse, også innenfor faget utdanningsvalg, både for å heve statusen i faget og for å sikre at lærerne behersker faget de skal undervise i. Dette må komme som et tilbud i gjennom lærerutdanningen for nye lærerstudenter og som en del av satsningen kompetanse for kvalitet, for lærere som allerede er i jobb.

Karriereveiledning på studieforbereidende løp på videregående kan i dag virke tilfeldig. Elevene som går på et studieforbereidende løp må også få oppleve et helhetlig system for karriereveiledning, f.eks. som et eget karriereveiledningsfag. Det er viktig at hver enkelt skole har et årshjul / en plan for arbeidet som gjøres, slik at det ikke oppleves tilfeldig og som «happening».

Det er nødvendig at rådgivningen/karriereveiledningen i grunnopplæringa innehar et kjønnsperspektiv. Vil økt ressurs og økt kompetanse bidra til oppheving av et kjønnsdelt arbeidsmarked? Elevene er i en prosess hvor de må få erfare, prøve og feile av å ta valg. Vi synes det er kjempebra at det finnes prosjekt som f.eks. menn i helse som er et tilbud for menn som av ulike årsaker (oppsigelser, yrkesskade, nedskjæringer etc.) trenger å skifte kurs. Vi er ikke så sikre på om disse mennene hadde valgt helsefaglig utdanning uten de andre erfaringene de har fått etter grunnopplæringen. Karrierelæring er en prosess over tid og det må det fortsette å være. Uten å ha gjort egne erfaringer i begynnelsen av sin karriere i forhold til egne ønsker og drømmer, ville da en lastebilsjåfør ha slått seg til ro i f.eks. helsevesenet? Vi tror ikke at lik kjønnsfordeling i arbeidsmarkedet er et realistisk mål og slik

bør det heller ikke være, men det bør så absolutt være kjønnsblanding i de ulike yrkesgruppene for dette skaper både bedre arbeidsmiljø og hever kvaliteten på en arbeidsplass. Utfordringen ligger i å tenne gnisten og holde liv i flammen hos de som har lyst til å gå i utradisjonelle retninger og i tillegg trygge de på at det er aksept for å ta utradisjonelle valg. Samtidig må vi også huske at det, for ungdommene, er minst like viktig å få respekt for valget av familie og venner - de skal tross alt ta et viktig valg i en sårbar alder.

Oppsummert så mener vi for å få gjort alle disse oppgavene på en tilfredsstillende måte, som gir elevene god kvalitet på tjenesten, ønsker vi oss TID, GOD ORGANISERING (tilpasset den enkelte skole) og KOMPETANSE. Og sist men ikke minst: UANSETT VALG, SÅ HUSK AT ALLE VALG GIR ERFARING OG PÅVIRKER VEIEN VIDERE!

Siv Grethe Evensen –nettverk Inntrøndelag

Gunnar Bådsvik – nettverk Inntrøndelag

Merete Røvik – nettverk Innherred

Stig Ekker – nettverk Innherred

Ingunn Sagmo – nettverk Midtre og Indre Namdal

Stein Erik Fiskum – nettverk Midtre og Indre Namdal

Kjartan Tørum – nettverk Ytre Namdal

Dordis Furu – nettverk Ytre Namdal

Maj-Brit Haugen – nettverk Værnes nord

Ragnhild Aftret – nettverk Værnes nord